Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KFIL/bcdDaf-J/22
Názov predmetu	dejiny antickej filozofie
Rozsah	2P
Počet kreditov	5
Vyučujúci	Mgr. Zuzana Zelinová, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Priebežné hodnotenie: V priebehu semestra pozorná a aktívna účasť na prednáškach, kontrolný test (spolu max. 20 bodov). Záverečné hodnotenie: Ústna skúška s maximálnym ziskom 80 bodov. Výsledná známka sa vypočíta ako súčet bodov priebežného a záverečného hodnotenia.
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Priebežné hodnotenie

V priebehu semestra pozorná a aktívna účasť na prednáškach, kontrolný test (spolu max. 20 bodov).

Záverečné hodnotenie

Ústna skúška s maximálnym ziskom 80 bodov.

Výsledky vzdelávania

1. Vedomosti: študenti nadobudnú teoretické vedomosti v základnej oblasti študijného odboru – v dejinách filozofie, konkrétne v antickej filozofii. Budú schopní nachádzať súvislosti medzi preberaným dejinným obdobím a ďalšími obdobiami, ako aj súvislosti s ostatnými hlavnými oblasťami filozofie.
2. Zručnosti: absolventi predmetu disponujú intelektuálnymi zručnosťami v oblasti analytického, kritického a koncepčného myslenia. Dokážu transformovať teoretické a praktické problémy do širších súvislostí, analyzovať a interpretovať odborný text, efektívne využívať argumentačné stratégie jednotlivých antických mysliteľov a kriticky vyhodnocovať ich argumenty.
3. Profesijné kompetencie: absolventi predmetu dokážu rozlišovať hlavné myšlienkové prúdy antickej filozofie a ovládajú základné praktické a metodologické vedomosti, ktoré slúžia ako základ pre prax a výskum.
4. Prenositeľné kompetencie: absolventi predmetu si osvoja kompetenciu pracovať s informáciami, identifikovať a riešiť problémy, jazykové kompetencie v materinskom jazyku, ako aj kompetenciu využívať odborné znalosti v praxi.

Stručná osnova predmetu

1. Úvod (kultúrno-historické súvislosti vzniku filozofie; filozofia a mýtus; periodizácia)
2. Milétska filozofia: Thalés, Anaximandros, Anaximenés
3. Pythagorejci a Hérakleitos

4. Eleati (Parmenidés a Xenofanés)
5. „Pluralisti“ (Empedoklés, Anaxagoras, atomisti)
6. Sofistika a Sókratés
7. Platón: kontext doby, život a dielo, vplyv
8. Platónova teória poznania a vysvetľovanie skutočnosti (idey, podobenstvá o slnku, o úsečke, o jaskyni)
9. Platónova kozmológia, psychológia a politika
10. Aristotelés: kontext doby, život a dielo, vplyv
11. Aristotelova teória poznania a vysvetľovanie skutočnosti (kategórie, prvé a druhé úsia, látka a forma)
12. Aristotelova psychológia, etika a politika

Sylabus predmetu

1. Úvod (kultúrno-historické súvislosti vzniku filozofie; filozofia a mýtus; periodizácia)
2. Milétska filozofia: Thalés, Anaximandros, Anaximenés
3. Pythagorejci a Hérakleitos
4. Eleati (Parmenidés a Xenofanés)
5. „Pluralisti“ (Empedoklés, Anaxagoras, atomisti)
6. Sofistika a Sókratés
7. Platón: kontext doby, život a dielo, vplyv
8. Platónova teória poznania a vysvetľovanie skutočnosti (idey, podobenstvá o slnku, o úsečke, o jaskyni)
9. Platónova kozmológia, psychológia a politika
10. Aristotelés: kontext doby, život a dielo, vplyv
11. Aristotelova teória poznania a vysvetľovanie skutočnosti (kategórie, prvé a druhé úsia, látka a forma)
12. Aristotelova psychológia, etika a politika

Odporúčaná literatúra

PORUBJAK, M. 2019. Učebné texty k počiatkom sociálno-politického, právneho a etického myslenia v antickom Grécku. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Elektronická učebnica. ISBN 978-80-8105-978-0. PORUBJAK, M. 2013. Zákonodarcovia, lyrici a prví filozofi. In: Novosád, F. – Smreková, D. (eds.): Dejiny sociálneho a politického myslenia. Bratislava: Kalligram, s. 30-55. ISBN 978-80-8101-679-0.
MARTINKA, J. (ed.). 1998. Antológia z diel filozofov. Zv. I (Predsokratovci a Platón). Bratislava: Iris, 607 s. ISBN 80-88778-50-6.
PETRŽELKA, J. 2014. Dějiny filosofie I. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na https://www.phil.muni.cz/fil/antika/
RICKEN, F. 1999. Antická filosofie. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, s. 1 – 42. ISBN 80-7182-092X.
LABUDA, P. 2015. Úvod do antickej filozofie I. Zrod a vývoj ranej gréckej filozofie. Ružomberok: VERBUM, 217 s. ISBN 978-80-561-0299-2. PORUBJAK, M. 2010. Vôľa (k) celku: človek a spoločenstvo rečou Homéra a Theognida. Pusté Úľany: Schola Philosophica, 168 s. ISBN 978-80-969823-9-4. PORUBJAK, M. 2018. Praktická protofilozofia Tyrtaia a Theognida. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 104 s. ISBN 978-80-8105-944-5.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, český jazyk

Poznámky

- časová záťaž študenta: 150 hodín, z toho:
Prezenčné / Kombinované štúdium (P, S, C): 24 hodín
samoštúdium: 126 hodín